

TÜRK

2019, Yıl/Year: 7, Sayı/Issue:19, ISSN: 2147-8872

TÜRK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / Date of Received: 05.11.2019

Kabul Tarihi / Date of Accepted: 19.12.2019

Sayfa / Page: 409-416

Research Article / Araştırma Makalesi

Doi: <http://dx.doi.org/10.12992/TURUK837>

Yazar / Writer:

Funda Aydın

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Türk Dili ve Edebiyatı Ana
Bilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Öğrencisi
fundaaydin93@hotmail.com

DERVİŞ TARZI TÜRK EDEBİYATI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Öz

İslamiyet'in kabulüyle Türk kültür hayatında ve edebiyatında bir takım değişiklikler baş göstermiştir. Bu değişiklikler bilhassa tekke/ tarikat çevrelerinde varlık gösteren derviş-şairler tarafından gerçekleştirilmiştir. Derviş-şairler, sözlü ve yazılı kültür çevrelerinde edindikleri dinî-tasavvufi birikimleri, içinde buldukları tekke ve tasavvuf çevrelerine aktaran edebiyat ürünleri ortaya koymuştur. Bu edebiyat ürünlerine, günümüze kadar, "Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı", "Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı", "İslamî Türk Edebiyatı", "Türk Tasavvuf Edebiyatı", "Tekke- Tasavvuf Edebiyatı" gibi adlar verilmiştir. Adlandırma birliği bulunmayan bu edebiyata Bayram Durbilmez de "Derviş Tarzı Türk Edebiyatı" adını vermektedir.

Bu makalede, Durbilmez'in söz konusu edebiyata bakış açısı, bu konuda yaptığı akademik çalışmalar, "Derviş Tarzı Türk Edebiyatı" teriminin tanımını ve kapsamını belirleyen değerlendirmeleri ile "Derviş Tarzı Türk Edebiyatı ve Sıdkı Baba Divânı" adlı eseri üzerine yaptığımız tespit ve değerlendirmelere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Din ve Tasavvuf, Tekke, Derviş Tarzı Türk Edebiyatı, Bayram Durbilmez, Sıdkı Baba

DERVİŞ STYLE THOUGHT ON TURKISH LITERATURE**Abstract**

Many changes has revealed itself in the Turkish culture and literature with the conversion to Islam. These changes has been put in place specifically by dervish/poets originating from lodges and cults. Dervish-poets have made efforts to share their religious knowledge and literary pieces that they have accumulated from their verbal and written environment to their lodges and cults. These literary pieces have been given names such as: "Religious-sufism Turkish Literature", "Religious-sufism Public Literature", "Islamic Turkish Literature", "Turkish Sufism Literature", "Lodges-Sufism Literature". Bayram Durbilmez has named this non-regulated literary period as "Dervish Style Turkish Literature".

In this article, we will perceive the perspective of Durbilmez towards this period, his academic works, his evaluations of the meaning and the scope of the term "Dervish Style Turkish Literature"; we also will present our findings and evaluations on the literary piece "Dervish Style Turkish Literature and Sıdkı Baba Divanı".

Keywords: Religion and Sufism, Lodges, Dervish Style Turkish Literature, Bayram Durbilmez, Sıdkı Baba.

Giriş

İslamiyet'in kabulüyle başlayan ve yirminci yüzyıla değin devam eden, muhtevasını din ve tasavvufun oluşturduğu, tekke/ tarikat çevresinde oluşan edebiyat "Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı" (Güzel 1999), "Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı" (Artun 2002), "İslamî Türk Edebiyatı" (Pekolcay 1994), "Türk Tasavvuf Edebiyatı" (Bilgin 2007: 331-352), "Tekke- Tasavvuf Edebiyatı" (Akarpınar- Arslan 2007: 279- 324) gibi adlarla anılmaktadır. Ozanlık geleneğinin devamı sayılabilecek olan ancak muhteva açısından âşık-ozan şairlerden ayrılan bu geleneğin temsilcileri Türk-İslam kültür dairesinde "derviş-şairler" olarak adlandırılmaktadırlar. Bayram Durbilmez de bu hususta âşıklar etrafında teşekkül eden edebiyata "Âşık Tarzı Türk Edebiyatı" denilmesinden hareketle derviş-şairler etrafında teşekkül eden edebiyata da "Derviş Tarzı Türk Edebiyatı" denilebileceğini söyleyerek dinî-tasavvufî konuları işleyen edebiyata yeni bir ad teklifinde bulunur ve eserine bu adı vermeyi uygun görür. Durbilmez, aslında bu konudaki ilk teklifini "Halk Bilimi Araştırmalarının 100. Yılında: "Halk Bilimi" ile "Edebiyat"ın Ortak Alanları ve "Halk Edebiyatı" Üzerine Bir Değerlendirme" başlıklı makalesinde yapar (2013: 101- 112). Adı geçen makalede, 100 yıllık geçmişi olan Türk Halk Bilimi araştırmalarında görülen terim karışıklıklarına da değinen Durbilmez, genel kabul görmemiş terimleri tartışmak gerektiğini ve bilim adamlarının yeni terimler üretmekten çekinmemeleri gerektiği belirtir. Âşıklar tarafından oluşturulan edebiyata "Âşık Edebiyatı" adı verildiği gibi derviş- şairler tarafından oluşturulan edebiyata da "Derviş Edebiyatı" denebileceğini ileri sürer.

“Derviş Tarzı Türk Edebiyatı” ve “Derviş Edebiyatı” terimlerini teklif eden Durbilmez, bu alanda önemli çalışmalar yapmıştır. Durbilmez’in doktora tezi “Muhyiddin Abdal Dîvânı (İnceleme- Metinler- Sözlük) adını taşır (1998). “Muhyiddin Abdal’ın Tuyug ve Mânileri” (Durbilmez 1996: 427- 438), “Muhyiddin Abdal’ın Hayatı Etrafında Oluşan Menkabeler” (Durbilmez 1999a: 133- 150), “Muhyiddin Abdal’a Göre Hacı Bektaş ve Otman Baba” (Durbilmez 1999b: 133- 140), “Muhyiddin Abdal’ın Seyrannamesi Üzerine” (Durbilmez 2001: 99- 104), “Yunus Emre ve Muhyiddin Abdal Divanlarında Gönül” (Durbilmez 2002a: 205- 214), “Muhyiddin Abdal Menkabeleri Üzerine Bir Değerlendirme” (Durbilmez 2015: 1-22) gibi makaleler yazar. Doktora teziyle doğrudan / dolaylı ilişkili bu makalelerinden başka derviş tarzı Türk edebiyatı alanıyla ilgili yazdığı makalelerinden birkaçını da şöyle sıralamak mümkündür:

“Sorgunlu Halk Şairi Sıdkı Baba” (Durbilmez 1995: 75- 80), “Türk Kültüründe Abdallar ve Abdal Mahlaslı Halk Şairleri” (Durbilmez 2002b: 54- 67), “Türk Kültüründe ve Fütüvvet-nâmelerde Üç Sayısı” (Durbilmez 2005: 1-22), “Türk Kültüründe ve Fütüvvet-nâmelerde 5 Sayısı” (2007: 113- 126), “Türk Kültüründe ve Fütüvvetnamelerde Dört Sayısı” (Durbilmez 2009: 71- 85), “Hatayî’nin Anadolu Sahası Halk Şairlerine Etkileri ve Sıdkı Baba Divanında Geçen ‘Vardım Kırklar Meclisine’ Şiiri Üzerine Metinlerarası Bir Yaklaşım” (Durbilmez 2016b: 117- 127), “Sorgunlu Sıdkı Baba Dîvânı’nda Kerbelâ” (Durbilmez 2010: 215- 230), “Yozgatlı Hüznî Dîvânlarında Kerbelâ”, (Durbilmez 2016a: 1- 23 ve Durbilmez 2016c: 93- 114), “Sıdkı Mahlaslı Halk Şairleri ve Yeniceli Âşık Sıdkı Baba’nın Bu Şairler İçindeki Yeri” (Durbilmez 2017a: 43- 85), “Âşık Edebiyatının Oluşumu ve Gelişiminde Alevî- Bektaşî Zümrelerin Yeri ve Önemi” (2017b: 57- 86),

Yunus Emre, Muhyiddin Abdal, Şah İsmail Hatayî, Abdal mahlaslı halk şairleri, Sıdkı mahlaslı halk şairleri, Yozgatlı Hüznî Baba, Sorgunlu Sıdkı Baba, Yeniceli Sıdkı Baba, fütüvvet-nameler, menkabeler gibi konularda makaleler yazan, Türkiye, Azerbaycan ve Kırgızistan’da (1999c) bu alanla ilgili bildiriler sunan Durbilmez, doktora tezinden başka Sıdkı Baba Dîvânı’nı da yayıma hazırlar (2003 ve 2014).

Âşık Edebiyatı (2018) ve Gelenekli Türk Edebiyatı (2017c) adlı eserlerinde de derviş tarzı Türk edebiyatını ilgilendiren konulara değinilmektedir.

Derviş Tarzı Türk Edebiyatı ve Sıdkı Baba Dîvânı (Durbilmez 2019) adını taşıyan çalışma “İçindekiler” (7-12), “Önsöz” (13-16), “Kısaltmalar” (18), “Giriş” (19-90), “Birinci Bölüm: Sorgunlu Sıdkı’nın Hayatı ve Şairliği” (91-106), “İkinci Bölüm: Şiirlerin Şekil, Tür ve Üslup Yönünden İncelenmesi” (107-178), “Üçüncü Bölüm: Şiirlerde İşlenen Konular” (179-194), “Dördüncü Bölüm: Sıdkı Baba Dîvânı (Metinler)” (195-338), “Sonuç” (338-342), “Kaynakça” (343-351), “Şiirlerin Dizini” (352-355) ve son olarak “Ekler” (356-360) adını taşıyan bölümlerden oluşmaktadır. Eserde derviş tarzı Türk edebiyatını işlenirken bir yandan da zikredilen edebiyatın temsilcilerinden Sıdkı Baba ve onun bu kültür dairesinde meydana getirdiği şiirlerini topladığı dîvânı ayrıntılı şekilde ele alınmıştır.

Çalışmanın “Giriş” bölümü; “*Derviş Tarzı Türk Edebiyatını Oluşturan ve/veya Geliştiren Zümreler*” (19-23), “*Derviş Tarzı Türk Edebiyatı Temsilcileri ve Eserleri*” (23-44), “*Derviş Tarzı Türk Edebiyatı ve Temsilcileri Üzerine Yapılan Çalışmalar*” (44-56), “*Derviş Şairlerin Geçirdiği*

Aşamalar ve Derviş Tarzı Türk Edebiyatı Gelenekleri” (57- 78) ve “*Sıdkı Mahlaslı Şairler*” (79-90) olmak üzere genelden özele doğru bir ilerleyişle beş başlık üzerine konumlandırılmıştır. Giriş bölümünün ilk başlığı olan “*Derviş Tarzı Türk Edebiyatını Oluşturan ve/veya Geliştiren Zümreler*” kısmında Türk-İslam kültürünün etkisiyle oluşan derviş tarzı edebiyatın Anadolu’da yaygınlık kazanmasını sağlayan Türkistan, Horasan ve Rum erenleri olarak geçen ilk mutasavvıflar üzerinde durulmuştur. Akabinde dinî-tasavvufi çerçevede sûfilîğin oluşumuna ön ayak olan Kalenderîler, Yesevîler, Haydarîler ve Vefâiler hakkında bilgiler verilmiştir. Bu akımlardan beslenen Melamî-Hamzavî, Alevî- Bektaşî ve Zühdî olmak üzere derviş tarzı edebiyatın oluşumuna ve gelişimine katkı sağlayan zümreler ayrıntılarıyla sunulmuştur. Hemen ardından “*Derviş Tarzı Türk Edebiyatı Temsilcileri ve Eserleri*” başlığı altında 12. yüzyıldan başlayarak 20. yüzyıla kadar var olmuş zümrelerden ve akımlardan etkilenen, Türk-İslam senteziyle şiirler oluşturan toplam 60 derviş şair ve eserleri verilmiştir. Bu altmış şair incelenirken tarihî bir sıralama esas alınmıştır. “*Derviş Tarzı Türk Edebiyatı ve Temsilcileri Üzerine Yapılan Çalışmalar*” başlığıyla derviş tarzı edebiyatın öncü araştırmacılarından olan M. Fuat Köprülü’nün 1919 yılında başlattığı çalışmalardan günümüze değin yapılmış olan çalışmaları; “ilk çalışmalar”, “yüksek lisans çalışmaları”, “doktora çalışmaları”, “doktora sonrası çalışmalar” ve farklı bilim dallarında yapılmış olan çalışmalar da “diğer çalışmalar” başlıklarını taşımaktadır. Böylelikle akademik düzeyde derviş tarzı edebiyatı üzerine çalışmalar yapmış kişiler ve yaptıkları çalışmalar toplu bir şekilde vücut bulmuştur. Aynı zamanda bu çalışmalar kendi içerisinde konuları bakımından tasnif edilmiştir. Derviş tarzı edebiyat geleneğinin belirlediği üslûp özellikleri doğrultusunda türlere göre her çalışma genel hatları ve temel özellikleriyle verilmiştir. Giriş bölümünün bir diğer başlığı “*Derviş Şairlerin Geçirdiği Aşamalar ve Derviş Tarzı Türk Edebiyatı Gelenekleri*” adını taşımaktadır. “*Derviş Şairlerin Geçirdikleri Aşamalar*” ve “*Derviş Tarzı Edebiyat Gelenekleri*” şeklinde iki alt başlığa ayrılmıştır. “*Derviş Şairlerin Geçirdikleri Aşamalar*”(57-59) başlığında “derviş tipi” etrafında derviş tarzı edebiyat temsilcilerinin geçirdikleri aşamalar verilmiştir. Bu aşamalar; edebiyata yönelme -tekke ortamlarında bulunma, soyaçekim, manevî sıkıntı ve bunalım-, çiraklık, kalfalık ve ustalık şeklinde tasnif edilerek her biri hakkında açıklayıcı bilgiler sunulmuştur. “*Derviş Tarzı Edebiyat Gelenekleri*”nde (59-79) ise Bayram Durbilmez öncelikle zaman zaman derviş tipine yaklaştığını belirttiği Alevî-Bektaşî şairlerinin etkisiyle ortaya çıkan âşık tipi üzerinde durmuştur. Bu tipin etkisiyle oluşan âşık edebiyatı geleneklerini, derviş tarzı edebiyat gelenekleri ile karşılaştırmalı olarak bir tablo içinde maddeler halinde vermiştir. Böylelikle her iki geleneğin ortak ve farklı yönlerini net bir şekilde ortaya koymuştur. Daha sonra tespit ettiği bu özellikleri derviş tarzı Türk edebiyatı geleneği içerisinde; müzik/ezgi eşliğinde icra, mahlas alma, tâlib-mürşid ilişkisi – kapılanma, nazire söyleme, büyük mutasavvıflardan/ usta derviş-şairlerden bahsetme-, bade içme/rüya motifi, atışma/tekellüm ve tahkiye etme (menkabe, kıssa vb. anlatma) şeklinde sınıflandırmıştır. Ayrıntılarıyla sunulan bu gelenekler gerekli görülen yerlerde örnek metinlerle aydınlatılmış ve desteklenmiştir. Giriş bölümünün son başlığı olan “*Sıdkı Mahlaslı Şairler*” kısmında 36 Sıdkı mahlaslı şaire ve son olarak eserin diğer dört bölümünün üzerine temellendirildiği “*Sorgunlu Sıdkı*” üzerinde durulmuştur. Aynı mahlasa sahip ve hatta aynı tekke/tarıkata mensup olan şairlerin ortaya koydukları eserlerin tespitinde bir takım problemleri de beraberlerinde getirdikleri belirtilmiştir. Bu problemi ortadan kaldırmak için zikredilen 37 derviş

şairin yaşadıkları dönemlerden hareketle kronolojik sırayla doğdukları/yaşadıkları bölge, mensup oldukları tekke/tarikat, hitap ettikleri sözlü/yazılı çevre ana hatlarıyla sunulmuştur.

“Sorgunlu Sıdkı'nın Hayatı ve Şairliği” adını taşıyan çalışmanın ilk bölümü “Sorgunlu Sıdkı ve Çevresi” (91-96) ve “Sorgunlu Sıdkı'nın Şairliği” (96-106) olmak üzere iki alt başlığa ayrılmıştır. İlk kısımda Sorgunlu Sıdkı'nın; doğum yeri, tarihi, adı ve soyadı, soyu/ailesi, öğrenimi, askerliği, mesleği, tarikatı, vefat tarihi ve mezarlığı ayrıntıları ile verilmiştir. Bazı başlıkların altındaki bilgilere kimi zaman Sorgunlu Sıdkı'nın şiirlerinden kimi zaman kaynak şahıs olarak belirtilen şairin oğlu Hüseyin Cahit Gök'ün bahsettiği olaylardan ve Sorgun Nüfus Müdürlüğü'nde yapılan araştırmalardan hareketle ulaşıldığı belirtilmiştir. Sıdkı'nın şairliği hususunda ise bade içmesine, saz ve ezgiye olan ilgisine değinildikten sonra mahlasları, atışma ve nazireleri, etkilendiği şairler üzerinde durularak son olarak şiirlerinin yer aldığı kaynaklar belirtilmiştir. Atışmalar ve Nazireler kısmında derviş-şairin, Dindarî ve Âşık Sümmanî ile yaptığı atışmalardan bahsedilse de metinlerin elde mevcut olmadığı ifade edilmiştir. Ancak dinî-tasavvufî şiirlerin öncülere sayılan Yunus Emre, Emir Sultan, Pir Sultan Abdal, Ruhsatî gibi şairlere nazireleri örnekleriyle birlikte sunulmuştur. Eserin geri kalan kısmı ise şairin şiirlerinin yer aldığı ve bizzat Sorgunlu Sıdkı tarafından tertip edilmiş olan Dîvân'ı, Dinî ve Ahlakî Öğütler ile oğlu tarafından tertip edilen küçük cep defterinde yer alan şiirleri üzerinden ilerlemiştir.

Eserin ikinci bölümü “Şiirlerin Şekil, Tür ve Üslup Yönünden İncelenmesi” adını taşıyıp Sorgunlu Sıdkı'nın şiirlerinin incelenmesini içermektedir. Şiirler; vezinlerine (beş-yedi-sekiz-on bir- on dört- on altı) (107-109), kafiyelerine (yarım-tam-zengin-redif) (109-116) ve ayak yapılarına (yineleme-yenileme) (117-120), nazım şekillerine (sözlü edebiyat kaynaklı; mani, koşma, semâî, destan- yazılı edebiyat kaynaklı; kasîde, kalenderî, semâî) (117-120) ve nazım türlerine (Allah, peygamber, din ve tasavvuf büyükleri, dinî-tasavvufî düşünceler üzerine oluşan türler ve âşık edebiyatı nazım türleri) (120-135) göre ele alınmıştır. Her başlık dîvândan alınan örneklerle desteklenerek ayrıntılı ve açıklayıcı bir bölüm oluşturulmuştur. Bu bölümün son başlığı olan “Dil ve Üslup Özellikleri”nde (136-177) ise mahallî söyleyişler ve arkaik kelimeler, anlatım şekilleri ile diğer üslup özellikleri üzerinde durulmuştur.

“Şiirlerde İşlenen Konular” başlığını taşıyan üçüncü bölüm sistematik tahlil yöntemi doğrultusunda metin merkezli bağlamda hazırlanmıştır. Şairin mensup olduğu tarikata bağlı olarak işlediği temalar “Din ve Tasavvuf” (179- 191) ve “Diğer Konular” (192-194) olmak üzere iki başlıkta değerlendirmeye tabi tutulmuştur. İlk başlık kendi içerisinde “Din” (itikat/iman- ibadet-ahlâk) ve “Din ve Tarikat Büyükleri” olmak üzere alt başlıklara ayrılmıştır. Diğer Konular başlığı altında ise din ve tasavvufun hâkim olduğu millî, aşk ve sevgi, gurbet ve hasret, insan ve toplum, tabiat şiirleri ele alınmıştır. Yapılan incelemeler neticesinde şiirlerin muhtevasını oluşturan Türk-İslam unsurlarının Sorgunlu Sıdkı'nın özel hayatındaki imamlık mesleğinden ve içinde bulunduğu Kadirîlik tarikatından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Eserin son bölümü Sıdkı Baba Dîvânı (Metinler) adını taşımaktadır. Bu bölümde öncelikle şiirler Latin harflerine aktarılmıştır. Bu aktarımlar esnasında ayın harfi “ ‘ ” ile uzatmalar “^” ve sağır kefler “ñ” ile gösterilmiştir. Aynı zamanda şiirler, şairin; Dîvânı, Dinî ve Ahlakî Öğütler kitabı ile oğlu Hüseyin Cahit Gök'ün cep defterinden oluşan üç farklı kaynaktan yararlanılarak bilimsel

ölçütler doğrultusunda değerlendirilmiş, tenkitli olarak sunulmuştur. Nüsha farklılıkları ve yaygın kullanıma sahip olmayan bazı kelime ve ibarelerin açıklamaları dipnotlarda verilmiştir. Şiirler öncelikle beş, yedi, sekiz, on bir, on dört, on altı heceli olmak üzere hece sayılarına göre tasnif edilmiştir. Ardından ayaklarına göre alfabetik bir sıra takip edilmiştir. Böylelikle yüz elli bir şiir metni tenkitli olarak bilim dünyasına toplu olarak sunulmuştur.

Eserin sonunda elde edilen veriler genel bir değerlendirmeye “*Sonuçlar*” (338-342), eserin oluşma aşamasında yararlanılan kaynakların ayrıntılı bir künyesi alfabetik sıra sistemi gözetilerek “*Kaynakça*” (343-351) verilmiştir. Şiirlerin ayak dizeleri esas alınarak verilen “*Şiirlerin Dizini*” (352-355) kısmı da araştırmacılara kolaylık sağlamıştır. Ayrıca şiirlerin alındığı üç nüshadan örnek metinler “*Ekler*” (356-360) kısmında verilmiştir.

Çalışma gerek derviş edebiyatı hakkında temel bilgileri içermesi gerekse bir derviş-şairin oluşturduğu şiirleri metin boyutunda; tahlil, muhakeme, tasnif ve Latin harflerine aktarım açısından ele alması yönüyle çok boyutludur. Nizam ve intizam çerçevesinde büyük bir özveri ve titizlikle hazırlanmış olan bu çok yönlü eser derviş edebiyatı üzerine çalışacak olan araştırmacılara ışık kaynağı olacaktır.

Kaynaklar

- Akarpınar, R. Bahar- Mustafa Arslan, (2007). “Tekke-Tasavvuf Edebiyatı”, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, (Ed. M. Öcal Oğuz). 5. Baskı, Grafiker Yayınları: Ankara, 279-324.
- Artun, Erman, (2002). *Dinî Tasavvufî Halk Edebiyatı*, Akçağ Yayınları: Ankara.
- Bilgin, Azmi, (2007). “Türk Tasavvuf Edebiyatı Literatürü”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 5/ 10, 331-352.
- Durbilmez, Bayram, (1995). “Sorgunlu Halk Şairi Sıdkı Baba”, *Millî Folklor*, S. 28, (Kış 1995), 75-80.
- Durbilmez, Bayram (1996). “Muhyiddin Abdal'ın Tuyug ve Mânileri”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 7, 427-438.
- Durbilmez, Bayram (1997). “Muhyiddin Abdal'ın Seyrannâmesi Üzerine”, *23.Karacaoğlan ve Halk Edebiyatı Sempozyumu*, Mut Belediyesi, Mut/ İçel, 15-16 Kasım 1997. (Yayın: "Muhyiddin Abdal'ın Seyrannamesi Üzerine", *İçel Kültürü*, yıl: 10, 54 (Kasım), 48-52.)
- Durbilmez, Bayram, (1998). *Taşpınarlı Halk Şairleri*, Geçit Yayınları: Kayseri.
- Durbilmez, Bayram, (1999a). “Muhyiddin Abdal'ın Hayatı Etrafında Oluşan Menkabeler”, *I Uluslararası Türk Dünyası Eren ve Evliyalari Kongresi Bildirileri*, Kültür Bakanlığı Yayınları: Ankara, 133-150.
- Durbilmez, Bayram, (1999b). “Muhyiddin Abdal'a Göre Hacı Bektaş ve Otman Baba”, *Folklor / Edebiyat*, 18, 133-140.
- Durbilmez, Bayram, (1999c). “Osmanlı Devleti Döneminde (16.Yüzyıl) Tekke Edebiyatı”, *Osmanlı Devletini'nin 700. Yılı Sempozyumu*, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Bişkek/ Kırgızistan, 30 Ekim- 2 Kasım 1999.

- Durbilmez, Bayram, (2001). “Muhyiddin Abdal’ın Seyrannamesi Üzerine”, *Yol*, c.1. S.10, s. 99-104.
- Durbilmez, Bayram, (2002a). “Yunus Emre ve Muhyiddin Abdal Divanlarında Gönül”, *Folklor / Edebiyat*, VIII / 30, 205-214.
- Durbilmez, Bayram, (2002b). “Türk Kültüründe Abdallar ve Abdal Mahlaslı Halk Şairleri”, *Yol / Bilim, Kültür, Araştırma*, 18, 54-67.
- Durbilmez, Bayram, (2003). *Sorgunlu Sıdkı Baba Dîvânı, (İnceleme- Metinler)*, Bizim Gençlik Yayınları: Kayseri.
- Durbilmez, Bayram, (2005). “Türk Kültüründe ve Fütüvvet-nâmelerde Üç Sayısı”, *Ahilik Araştırmaları Dergisi*, 1 / 2, 1-22.
- Durbilmez, Bayram, (2007). “Türk Kültüründe ve Fütüvvet-nâmelerde 5 Sayısı”, *II. Ahi Evran-ı Veli ve Ahilik Araştırmaları Sempozyumu- Bildiriler*, (Hzl. M. Fatih Köksal), Ankara, 113-126.
- Durbilmez, Bayram, (2009). “Türk Kültüründe ve Fütüvvetnamelerde Dört Sayısı”, *Türk Kültürünü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 52, 71-85.
- Durbilmez, Bayram, (2010). "Sorgunlu Sıdkı Baba Dîvânı'nda Kerbelâ", *Çeşitli Yönleriyle Kerbelâ, Edebiyat*, [International Karbala Symposium / Uluslararası Kerbela Sempozyumu], (Hzl. A. Yıldız), 2.cilt, Sivas, 215-230.
- Durbilmez, Bayram, (2013). “Halk Bilimi Araştırmalarının 100. Yılında: "Halk Bilimi" ile "Edebiyat"ın Ortak Alanları ve "Halk Edebiyatı" Üzerine Bir Değerlendirme / An Evaluation on Folklore and Common Fields of Literature and Folk Literature in the 100th Century Of Folklore Research", *Millî Folklor*, 12/ 99, 101-112.
- Durbilmez, Bayram, (2014). *Sorgunlu Sıdkı Baba Dîvânı, (İnceleme- Metinler)*, 2. Baskı, Kayseri, 2014.
- Durbilmez, Bayram, (2015). “Muhyiddin Abdal Menkabeleri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Alevilik Araştırmaları Dergisi*, 10, 1-22.
- Durbilmez, Bayram, (2016a). “Yozgatlı Hüznî Dîvânlarında Kerbelâ”, *Uluslararası Kerbelâ ve Hz. Hüseyin Sempozyumu*, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı TİKA, Hüseyin Gâzi Vakfı, 14- 15 Mayıs 2015, Ankara, Türkiye, Hzl. Gülağ Öz, Ankara, 93-114.
- Durbilmez, Bayram, (2016b). “Hatayî’nin Anadolu Sahası Halk Şairlerine Etkileri ve Sıdkı Baba Divanında Geçen ‘Vardım Kırklar Meclisine’ Şiiri Üzerine Metinlerarası Bir Yaklaşım”, *Kaygusuzun Bilge Torunu Abdurrahman Güzel Armağanı*, (Hzl. H. Duran), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: Ankara, 117-127.
- Durbilmez, Bayram, (2016c). “Yozgatlı Hüznî Dîvânlarında Kerbelâ”, *Alevilik Araştırmaları Dergisi*, 11, 1-23.
- Durbilmez, Bayram, (2017a). “Sıdkı Mahlaslı Halk Şairleri ve Yeniceli Âşık Sıdkı Baba’nın Bu Şairler İçindeki Yeri”, *Yeniceli Âşık Sıdkı Baba ve Popülerlik Çerçevesinde Kültür ve Sanat*

Sempozyumu Bildirileri (13-15 Ekim 2016, Mersin), (Hzl. Nilgün Çıblak Coşkun, Mete Bülent Değer), Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığı yayınları- 18: Mersin, 43-85.

Durbilmez, Bayram, (2017b). “The Role and Importance of Alevi Bektashi Coteries in the Formation and Development of Minstrel Literature / Âşık Edebiyatının Oluşumu ve Gelişiminde Alevî- Bektaşî Zümrelerin Yeri ve Önemi”, *Alevilik Araştırmaları Dergisi*, 13, 57- 85.

Durbilmez, Bayram, (2017c). *Gelenekli Türk Anlatıları-1*, Ötüken Yayınları: İstanbul, 2017 (2. baskı, Temmuz 2017, Ötüken yayınları: İstanbul)

Durbilmez, Bayram, (2018). *Âşık Edebiyatı ve Taşpınarlı Halk Şairleri*, 5. Baskı, Akçağ Yayınları: Ankara.

Durbilmez, Bayram, (2019). *Derviş Tarzı Türk Edebiyatı ve Sıdkı Baba Divânı*, Bilge Kültür- Sanat Yayınları, İstanbul.

Güzel, Abdurrahman, (1999). *Dinî- Tasavvufî Türk Edebiyatı*, Akçağ Yayınları, Ankara.

Pekolcay, Neclâ, (1994). *İslâmî Türk Edebiyatı*, 5. Baskı, Kitapevi Yayınları: İstanbul.